

Dopisi in novice.

Iz Ljubljane. *Dobro bode tole pomniti.* L. Schltzg. prinaša v l. 20. t. l. odgovarjaje dr. Zarniku na njegovo znano interpelacijo v kranj. deželnem zboru t. l. že tolikrat pogreto vest o učiteljskem zboru l. 1872, ter pravi, da je bil dr. A. Jarec, prejšni nadzornik ljudskih šol, kmalo po učiteljskem zboru v pokoj dejan, kar se slučajno resnično vjema; v 21. listu pa nekako po lisiče pravi, da bi bil nemara dr. Jarec še dan danes na svojem mestu, ako bi ne bilo tistega glasovitega zborovanja pod njegovim oskitjem (wäre nicht jene demonstrative L. Versammlung unter seiner, wenn-gleich vielleicht unfreiwilligen Aegide vor sich gegangen). Ta stavek v zvezi s poprejšnim razumeva se tako, češ, da so slovenski učitelji s svojim hrupnim zborovanjem sami krivi, da so zgubili svojega prejšnjega nadzornika. A stvar je tako-le: Gsp. dr. Anton Jarec je, berž ko ne, že v sredi m. septembra vedil, kar je o njegovi osebi sklenjenega, ostal je pa š. nadzornik do konca mesca septembra in 5. oktobra je bil imenovan njegov naslednik. Tako smo slišali pri okrajni šolski seji v K. Učiteljsko zborovanje je bilo 24. septembra, pri katerem je bil navzočen razen gsp. dr. Jarca tudi c. k. vladni svetovalec gsp. Hočevar, kar sicer ni bila navada, in to gotovo ni bilo brez pomena. Učiteljsko zborovanje tedaj ni moglo vpokojuju povod biti, ker se že 9. septembra vendar ni moglo vediti, kaj bodo učitelji govorili in sklepovali. Minister Stremayer se menda ni zbal učiteljev in njihovega zborovanja. To mora »Schltzg.« tako dobro vediti, kakor jaz, ker nekoliko verstic potem sama piše: »Wir wissen jedoch gut, was die Veranlassung dazu gab«. Tudi mi to dobro vemo, dasiravno tega na drobno nočemo razkladati; odkar je namreč gosp. grof A. Auersperg postal c. i k. namestnik na Kranjskem, je bilo vpokojuje dr. A. Jarca le vprašanje časa, in slučajno se je zgodilo ravno tega mesca, ko je bilo omenjeno učiteljsko zborovanje, t. j. 28. ga septembra l. 1872. Ravno v tem času sta bila poklicana v dež. šl. svet dr. Mrhal, ravnatelj na realki, in dr. Vrecko je postal nadzornik na srednjih šolah za realistične predmete, pa to gotovo ne vsled učiteljskega zborovanja. O drugem vsem molčim, ker tudi »Schltzg.« fakično vse preklicuje, kar je kedaj zoper dr. A. Jarca pisala; od besede do besede piše namreč o dr. Jarcu: »Er mag bis zur Trennung der Schule von der Kirche seinen Posten sehr gut ausgefüllt haben«. Tako je prav, to je resnica, pravo si rekla »Schltzg.! Gotova resnica je, da je g. dr. Jarec, kar je odvzeto bilo mu nadzorništvo v srednjih šolah, in je postal nadzornik samo ljudskim šolam po Kranjskem, tej službi se tudi vspešno žertoval, in brez hlinjenja smemo reči nepristransko to: Dokler so učitelji, ki na komando ne ljubijo niti ne sovražijo, bode zmirom dr. Jarec pri njih v blagem spominu, in prerok Balaam (i. e. Schltzg.) — poslan Izraelce preklinjat — jih blagoslavlja.

Naj pojasnim še drugo, kar »Schltzg.« terdi v imenovanih dveh listih. Nisem jaz, ki spravljam stare reči na dan, ker zabavljanja na imenovani zbor ni konca ne kraja, tedaj sem tudi jaz prisiljen, nekaj na to odgovarjati, ter začnjam stvar historično razkladati; morda se kdo za to zanimiva. L. 1871 so bili Kranjski učitelji v Zagrebu pri učit. zboru, in prišli so vsi navdušeni domov. (Jaz nisem bil tam, kakor tudi nikjer, razen doma, pri modernem učit. zborovanji.) Sklenili so osnovati slov. učit. društvo za vso Slovenijo, in to je bilo tudi na dnevnem redu pri učit. zboru l. 1871.; pod Hohenwartovim ministerstvom vlada tega ni branila. Takrat sem se tudi svojim tovarišem zameril, ker sem jim previdnost priporočal, nazivali so me z nemskutarjem in mežnarjem.

— Jeseni pade Hohenwartovo ministerstvo in začeli smo peti drugo pesem. Slov. učit. društvo je bilo mnogim tern v peti, nagibala je naše tovariše nekoliko nevošljivost, nekoliko slavohlepnost. »Uč. Tov.« jim je bil preveč klerikalen. A dokler ni bilo premembe pri dež. vladi, ostalo je vse nekako mirno, samo na tihem je vrelo in kipel. Ali ko se pri vladi spremeni, bili so nemškutarški učitelji na konji. Pasti mora učiteljsko društvo, pasti mora »Uč. Tovariše«. G. pl. Gariboldi, kteremu so — se vé — tudi nekateri drugi priobljubili svojo pomoč, je prevzel ta nalog in borba se je začela l. 1872 vsled spisa v sporočilu c. k. učiteljišča. Slovenski učitelji so odgovarjali in sklicali v Ljubljano prvi občni zbor slovenskih učiteljev, ki se je nepričakovano slavno obnesel. Prišli so k njemu učitelji iz vse Slovenije, pa tudi bratje Hrvatje so prišli, in govorili svobodno na predvečer in na dan zborovanja samega; nekaj niso poznali naših razmer, kajti Nemeč in Madjar, to ni vse jedno; nekaj pa so mislili, da dišejo hervaški prosti zrak. Zbor je imel slovanski značaj, tudi cerkve niso govniki napadali, kar je pri zborovanji nemških ali prav za prav nemškutarških učiteljev navadno, naravnost tudi ni bil nobeden žaljen, vse je dihalo nekako mladeniško nepremišljeno navdušenost. A ta navdušenost je bila slovanska, tedaj — velika pregreha. In ljubljanski učitelji, ti so mogli kozarec s pelinom do dna sprazniti; mnogi so za to skerbeli, da ni bil tako hitro prazen. In njih krivica?! Predsednik je kar preslišal nasvete, ki so bili sicer iz dobrega namena, a vendar nepremišljeno stavljeni, pisatelj tega vaš »generalministrant« — je pa pri vratih ministriral; ker ni bilo težko prerokovati, kaj se bode zgodilo, ko mine mladeniška navdušenost. Kar se pa tiče govora in nasvetov g. Tomšiča, je tudi danes naše prepričanje o tem ravno tako, kakor je bilo tačas, dokler se ne bodo namreč realije slovanski podučevale, ni mogoče misliti na splošno ljudsko izobraženje, in slovanski narod, kakor vsak drugi izobraževati se more le na podlagi maternega jezika. »Schlztg.« pa piše, da so slovanski učitelji hotli odpraviti nemški jezik in realije iz kranjskih šol. Iz govora g. Stegnarja pri tem zboru se to nikakor ne more speljevati. G. Stegnar, ki je osnoval l. 1870, 1871 i 1872 ob času učit. zborovanja razstave učnih pripomočkov in je za slovansko šolstvo več spisal in storil, kakor vse vredništvo »Schlztg« skupej, bode govoril zoper podučevanje v realijah?! Kdo bo neki to verjel? Pojte se solit! A tujega jezika in realij ob enem se otroci v ljudski šoli, vzlasti na deželi, ne morejo vspesno učiti, to je nemogoče; eno ali drugo mora pasti; to se je povdarjalo: čemu hočete stvar presukati?

Konečno še nekaj. To tekmeštvo, ta razpertija med slovanskimi in nemškimi učitelji ni še le od l. 1872, ampak prikazala se je že pri l. učit. zboru l. 1869; a takrat še niso bila temu vgodna tla. Naši prijatelji (?) so leta in leta čakali in čakali in l. 1872 so vendar pravi čas zadeli. Dokler je bila šolska vlada nad strankami, je bilo vso prizadevanje zastoj, a novi čas je tudi učitelje zbegal, sami niso vedili, komu bi verjeli, takrat pa človek naj rajši temu verjame, kdor mu več ponuja, in od kterega več pričakuje. Da je bil dr. Jarec res nad strankami, mi bota gotovo priterdila g. g. G. in L., samo če hočeta resnico govoriti. Da je pa nemška stranka sedaj močnejša, kdo bi se temu čudil? V prazen panj čebele ne leté, in kdo bi bil národen, dokler národnost drugega ne prinaša kakor žertve, pa zabavljice in primke. Učitelji si mislijo, kruhek je kruhek, in pri zborovanji nikdar ne vprašajo, kdo je molčal, dostikrat pa kdo je govoril? Učitelji, ki delajo zoper svoje prepričanje, imenujejo se »gesetzestreu«; pred nekaj časom se je to imenovalo verfassungstreu, kako se bode neki to imenovalo k letu osorej? Kdo nam to razjasni? Toda sedaj dosti o tem; hotel

sem samo ne učite ljem, ki niso školniki, našim prijateljem, mislim, da jih imamo še nekaj med Slovenci, — stanje nekoliko pojasniti; učitelji, prijatelji in neprijatelji itak to že vedo. Vpitje, katero vzrokujejo nekateri listi, zdi se mi prav primerno tistemu izreku ošabne muhe. Konji so dirjali, vozovi so derdrali, na kolih pa je sedela muha, ki zavpije: Oj koliko prahu sem naredila! —

M. Močnik.

— Zborovanje «Národne šole». (Konec.) Povprek pride vsakemu deležniku povernila: 358 gl. 24 kr. : 63 = 5 gl. 68 kr. in sicer za vsak vplačan poldrug goldinar, to je 378 %. Pervo leto je vsak goldinar okoli 300 % manj koristi donášal. Tedaj je delovanje vendar nekaj (!) koristi donášalo. To nam je pa bilo mogoče po nabranih novcih, ki so jih ljudoljubno žertvovali blagi dobrotniki, kateri so deloma ustanovniki, kakor: ranji Cojz, Razlag, Kotnik, Lapajne, Pirec, Costa, Vigele, Vošnjak, Tanšek, Einspieler; deloma podpiratelji, recimo: Vilhar, ljub. Sokol, Žitek, Flis, Obreza (poseben podpornik), Murnik, Kušar, Potočnik, Klemenčič, Srebre, in zlasti Kranjska hranilnica. Tudi po razstavljenih skrabcah (nabiralnih pušicah) dobilo je društvo obilo podpore. Tako smo preteklo dobo razpolagali z ostankom prejšnjega leta vred s svoto 685 gl. 53 kr.

Od teh se je potrosilo:

zadnjič omenjeni	358 gl. 24 kr.
za uradne potrebe	18 » 23 »
za poštnino	9 » 38 »
za napravo še založenega blaga	85 » 31 »
Skupaj	471 gl. 16 kr.

Ostane še gotovine 214 gl. 47 kr.

S to gotovino in z zalogo, ki je več nego 150 gl. vredna, bomo nadaljevali podpirati one družabnike, ki jim je mar za društvo in napredek pri mladini.

Vsak izmed nas je popolno prepričan, da pomanjkanje samoučil je ena izmed velikih opovir šolskega obiskovanja. Šole, ki so z vsemi potrebnimi učili založene, gotovo ne morejo tožiti tako o malomarni hoji, kakor one, ki nimajo otrokom kaj dati v roko, kedar pridejo k nauku. Toraj je nekaj tudi nad nami ležeče, ali hodijo otroci redno v šolo, ali ne. Ako ne skerbimo za to, da se društvo, ki ima tako blagi namen, ne samo ohrani, timveč tudi okoristi, ne skerbimo tudi za ubogo, ukažnelo mladino, da bi po naj ložjem potu dobivala samoučil v roko. S tem, da agitujemo za društvo, poganjamo se za domačo šolo. In kdo bode učitelju za zlo jemal, ako se poteza za to, za kar je poklican? Mar ne bode po očitni skerbi za šolo pokazal, kako da mu je poduk in odgoja ljube mladine pri sercu? da je ves vnet za svoj poklic? Mar ne bodo stariši bolj pozorni na šolo, na vspeh, na ljubezen učitelja, ki nepristranski skerbi za omiko revnega kot bogatega? Se li šola ne bode priljubila tudi onim, kateri jo zdaj z merzenjem obrekavajo? Dragi tovariši! Ne bojte se toraj odioznega dela, terkanja na milodarna serca! Ne mislite, da pod ledeno skorjo ni najti iskre ljubezni do bližnjega! Darove, naj bodo še tako majhni, sprejemajte z vročo hvaležnostjo. Razložite dariteljem, kako bogate obresti bode vsak novc donášal mladini v duševnem in materialnem obziru. Posamesni krajcarji, ki jih dobé otroci od starišev na roko, naberó naj se skupaj in vložé Narodni šoli, ki jih takoj stotero povrača, da vsak šolar dobiva lahko to in veliko bolje, nego bi si bil sam kupoval. Verh tega se pa po tem potu dobíva samoučil za mnogo revnih, katerih bi si jih ne mogli omisliti, ali pa ne lahko. — Ne bojte se tudi onih, ki

to društvo za nepotrebno smatrajo. Ko bi se komu pripetilo, da bi bil preganjan zavoľo tablice, ki jo je po »Nar. šoli« sprejel in daroval dečku, ki ima cilj njegovega šolanja vsled postave vterjenega doseči, potem naj se radovoljno uda osodi s sladko zavestjo, da je mučenik omike in napredka.

Tako je. Konečno toraj konstatujem, da je «Nar. šola» tako potrebno društvo, kakor vsako šolsko dete potrebuje peresa, pisala itd., ako si tega sam ne more kupiti.

Toraj prijatelji delajte za društvo in delali bote za svojo šolo, katero imamo vsi naj raje v »sijajnem stanu«. Bog poživi to idejo!!

V odbor so bili voljeni per acclamationem vsi sedanji odborniki; namreč: dr. Razlag, dr. Vošnjak, učitelji A. Praprotnik, F. Stegnar, J. Tomšič, in M. Močnik, na novo stopijo v odbor: Valentin Jarec iz Rajhenburga, J. Benedek iz Planine in N. Stanonik iz Starega terga pri Kolpi.

Odbor se je potem v seji 29. septembra konstituiral, in si volil v predsednika dr. Razlaga in v njegovega namestnika F. Stegnarja, tajnik in blagajnik pa je M. Močnik. Razgovarjali smo se potem, kaj storiti, da bi se društvo čedalje bolj razširjalo, in dobivalo podpore po raznem načinu. Prijatelji, slovenskega šolstva in sploh rodoljube pa prosimo, da bi v svojih krogih delovali za »Nar. šolo«, ki si je v svoj namen postavilo materialno podpirati slovensko ljudsko šolstvo. Kdor pa šolo materialno podpira, podpira tudi gotovo nje duševni razvoj.

— *Iz deželnega zbora.* (Dalje.)

Dr. Bleiweis pravi, da učitelji so brž prošnjo vložili za povišanje plače, ko je bil komaj deželni zbor učiteljske plače uravnal. On se popolnem zлага z dr. Zarnikom, da ima vlada kaj za naše šole storiti. Mi smo odpravili zdaj, kakor je vlada zmirom želela v ljudski šoli šolnino, bodemo videli, da-li jo bude odpravila vlada na srednjih šolah, kjer je dosta večje breme. Vlada le zmirom pritiska, naj deželni fond dá, to ista mavha, ki naj bi bila zmirom napolnena, to se ve, da s krvavim davkom in žuljem kmetskega stanu. Slučajno, pravi govornik, mi je došel prusk list v roke. Kjer pri nas vse novejšje postave delamo po pruskem mastru, naj povem, kako tam »im Reich der Kultur und Intelligenz >par excellence« učitelje plačujejo.

Deželni glavavar seže v besedo, da avstrijske postave so se naredile v Avstriji in sicer po nobenem unajnem izgledu ne!

Dr. Bleiweis pravi, v Avstriji se dandanes tako pleše kakor Prusija gode. Ali tam je 32.520 učiteljev, ki imajo manjšo nego 300 gl. Ako pravi vladni zastopnik, da odhajajo učitelji, najle odhajajo, jaz se ne bojim, saj imamo naše duhovne, ti bodo naši učitelji. Sploh, pravi govornik, gre šolstvo rakov pot na Kranjskem.

Pri nas je treba zdaj za eno mesto tri, namreč učitelja, mežnarja in organista. Prej je eden vse to opravljal. Dr. Bleiweis potem šolstvo na Tirolskem v izgled stavi in se končno izreče za predlog šolskega odseka.

Dežman govori posebno proti dr. Zarnikovi resoluciji. On pravi, da se občinsko tajništvo ne strinja s šolstvom, drugače se lahko zgodi, da odgonski vodja pripelje celo kardelo lumpov v šolo, ali pa pridró soldatje, kateri iščejo stanovanja, za to pa, pravi Dežman, je tudi odločno za to, da opravljajo učitelji službo cerkvenih organistov, ker s tem pospešujejo lepo petje in neposredno tudi omiko. Kar se Tirolcev tiče, pravi Dežman, da je videl neko karto, kjer so dežele, v katerih je najmanj omike, zelo temno narisane, a Tirole so popolnem černe.

Dr. Schrey govori tudi za povišanje učiteljske plače. Ko sta še dr. Zarnik in dr. Bleiweis nekoliko Dežmanu odgovarjala, se sprejme konec debate.

Vladni zastopnik, vladni svetovalec Hočevar pravi, da dolžnost države je le vzdržavati univerze in srednje šole.

Za ljudske šole se le kakšne manjše svote v pospeševanje dovoljujejo. Trjenje dr. Zarnika, da se po šolah germanizira, zanikuje, kajti v vseh šolah se uči slovensko.

Poročevalec g. pl. Langer pravi, da je težko svojo osobno mnenje podvreči interesu dežele. Ali stvar je in ostane ta, da dežela ne more nič več plačati.

Pri glasovanju se sprejme odsekov predlog z resolucijo dr. Zarnika. Predlog g. pl. Gariboldija, pak se ovrže.

V XI. seji 15. oktobra poroča posl. pl. Langer v imenu šolskega odseka, o prošnji kranjske deželne učiteljske konference, da bi se krajnim šolskim svetom odvzela pravica nasvetovati učitelje in izročila deželnemu šolskemu svetu.

Poročevalec nasvetuje, da se ta prošnja zavrne.

V generalni debati o tem se oglasi dr. Bleiweis. On odgovarja Dežmanu, ki je v eni prejšnjih sej rekel, da na Tirolskem je, kar se omike tiče, zelo temno, in skuša dokazati, da nij tako.

Dr. Schrei govori zoper nasvet šolskega odseka in za peticijo. On pravi, kam bomo prišli, če krajnim šolskim svetom ta pravica ostane, ko bi se enkrat sklenena resolucija uresničila, da smejo biti učitelji tudi občinski tajniki.

Dr. Costa pravi, da kranjska učiteljska konferenca je tisto šolsko temoto, o kateri je g. Dežman govoril, res sijajno pokazala. Jaz sem bil pri obravnavah pričujoč in res obžalovati se mora, da so se taki zastopniki učiteljstva v deželno konferencijo poslali. O tem, kar konferenca zahteva, nema nič sklepati, in bolje bi bilo, da bi se bila pečala s pedagogičnimi stvarmi. Napad na krajne šolske svote je popolnem neopravičen, saj niso gospodje prosilci naveli ni enega dokaza. Da je pomanjkljivost tudi pri tej instituciji, tega ne tajim, da bi bilo pa tako, kakor »L. Schulztg.« in »Tagblatt« piseta, to pa tudi nij istina. Če g. Schrei pravi, da se sedaj volijo učitelji po okusu občin, bi se potem volili po okusu deželnega nadzornika ljudskih šol. Občine pa, ki toliko za šole plačujejo, ne bi imele potem nobenih pravic. Povsod stoje še okrajni šolski svoti, samo na Koroškem so jih odpravili. Drugi razlog pa, ki govori zoper odpravo krajnih šolskih svetov je ta, da bi mi s tem pospeševali le germanizacijo. Mi pa hočemo obvarovati svojo narodnost. Minister Stremayer je rekel, ko se je realka otvorila, da neče germanizirati. Jaz mu to verjamem (zakaj bi pa ne), morebiti ministri nečejo germanizirati, ali vendar je tako, kajti druga je, kako se postave glase in kako se izvršujejo. Nas, ki hočemo, da ostanemo Slovenci, imenujejo »Deutschenfresser« in vendar ne zatajujemo nemščine, vsaj še tisti glasoviti Bleiweisov »Sprachenzwangsgesetz« je imel mnogo nemščine.

Vladni zastopnik Hočevar pravi, da so bili učitelji pri konferenci, »elite« kranjskega učiteljstva, in da deželni nadzornik ljudskih šol g. Pirker, nij nič pritiskal na učitelje, kako naj glasujejo. Da bi vlada hotela germanizirati, nij res, naj se pove le en slučaj. Dr. Costa. V Postojni in Kamniku je odstranjena slovenščina, in na realki.

Hočevar. Realka nij ljudska šola, da se je pa ljudski šoli v Postojni uvedlo nekoliko nemščine, temu uzrok je ta, da so občine zato prosile, in je po državni ljudski šolski postavi dovoljeno.

Dr. Zarnik pravi, da bode govoril za odsekov predlog in sicer iz dveh

stališč, to je z narodnega in liberalnega. Občine, ki plačujejo učitelje, morajo tudi kaj pravic imeti. Ko bi se odpravili krajni šolski sveti, bi se mnogim občinam pri učiteljih ravno taka godila, kot pri duhovnih, ki jih občinam ali faram pošilja škof, če jih tudi nečejo. — Akoravno marsikateri krajni šolski svet nij tak, kakor bi moral biti, vendar zaradi tega se ne sme zametavati ves institut. Kranjska učiteljska konferencija pa ne bi bila poslala nikoli te prošnje sem, če bi bil deželni šolski svet naroden. Velika večina krajnih šolskih svetov je namreč narodna, nemškovalnih je le tu in tam kje, ki tudi navstavlja nemškovalnega učitelja, kakoršnega pa narodni krajni šolski sveti nečejo. Gospoda moja, nemškutarija, ki se zdaj le po malem siri, širila bi se potlej po nenarodnem deželnem šolskem svetu v velikem štilu in — tam zajec tičil! Potem bi nastavljal deželni šolski nadzornik učitelje, kakor bi se mu zljubilo.

Dr. Zarnik pravi, da krajni šolski sveti so naš bedem «unsere burg» za našo narodnost, in kdor bi za kratenje njih pravic glasoval, ta je izdajalec našega naroda. Ko bi pa z nemškutarskim učiteljem iz nemškutarskega »Lehrerverein-a« naši šolski narodni krajni sveti ne bili dovoljni, naj se nemškutarji slobodno izselijo iz slovenske dežele. Mi jim bomo najeli, s turško muziko jih na nemško mejo spremili, in jim rekli: Meine Herren, wir wünschen Ihnen viel Glück auf den Weg und ein schönes Wetter!

K besedi se oglasi poslanec Dežman.

(Dalje prih.)

† — 19. p. m. smo izročili materi zemlji truplo ranjkega g. dr. Orla. Pogreb je bil sijajen. Ranjki je bil zelo čistan rodoljub blagega značaja, mož iz ljudstva in za ljudstvo. Koliko dobrega je storil na tihem ranjki, vedo le tisti povedati, ki so njegovo nevtrujeno in mirno delavnost bolj na tanko spoznali. Prav v njegovi hiši se je l. 1866 sprožila blaga misel, obdarovati otroke o božičnem času z zimsko obleko. Misel je rodila djanje; rodoljubje so pripomogli in odsihmal je bilo vsako leto okoli 80 otrok obdarovanih. Ko bi ranjki ne bil družega storil, vendar je to zadosti, da se njegovo ime vpiše med rodoljube in dobrotnike šolske mladine. Rad bi kaj več pisal o njegovem življenju, pa spominjam se, da imam šolski list pred sabo. Naj le še toliko rečem: nad njegovo gomilo tožna stoji mati Slovenija in šteje še ostale sebi zveste sinove; britke solze jo polivajo, ko vidi, da zginja iz svetovnega pozorišča junak za junakom, njegovo mesto pa ostaja rado prazno in nedomeščeno. — Od ranjkega pa se učimo, svoj rod spoštovati ter pomagati mu k omiki in blagostanji!

— Potrjena postava. Nj. Veličanstvo je potrdilo postavo, sklenjeno v deželnem zboru kranjskem, po kateri se ima na Kranjskem, izvzemši mesto Ljubljano, naložiti 8% deželne priklade na direktne davke za leto 1874, in sicer za povrnitev denarja, katerega je posojevala dežela za šolske namene.

— Gosp. A. Dimitze-ve »Geschichte Krains« je na svetlem I. dela drugi zvezek od l. 476 do l. 1278 v štirih knjigah. Bolj natančno o tem jako potrebnem delu hočemo priobčiti po njega doversitvi.

— Et meminisse juvat. V l. 22. »L. Schlzgt.« odbijajo naslednji g. g. učitelji, vdeleževalci l. učiteljske skupščine (razen enega vsi,) ki so imeli pravico glasovanja, vsak za se z nevoljo prederzno (?) obrekovanje dr. Zarnika, da bi jih bil predsednik učit. skupščine zoper njih lastno prepričanje strahoval, da bi bili tako glasovali, kakor je on (g. predsednik) veval. Mi tem gospodom vzlasti, nekaterim, iz serca radi to verjamemo, vsaj na večer drugega dneva

njih veliko ni vedlo, da so glasovali za državno suknjo. (Glej »Laib. Ztg.« 24. spt. l. 217). In ko bi tudi tega ne bilo, kaj za tol — Tekla je pravda za njivo, katero si je lakomni, pa prekanjeni kmet po krivici prisojeval. Pa kaj stori zvita buča. — Vzame persti iz svoje njive, dene jo v čevlje in potem stoječ na tuji njivi, priseže, da stoji na lastni zemlji in dobil je pravdo in tujo lastnino. Vdeleževalci, ki so to podpisali so naslednji p. i. g. g.: W. Linhart, Fr. Raktelj, J. Borštnik, Fr. Govekar, L. Knific, A. Kunšič, J. Skerbinec, J. Pezdič, Fr. Stojec, J. Adlešič, A. Ribnikar, Fr. Adamič, K. Gašperin, J. Wrešitz, A. Jerše, J. Koželj, A. Jeršinovic, J. Raktelj, V. Levstik, A. Perz, Karl Demscher, Fr. Mercina, M. Zarnik, K. Dermelj, J. Čerin, in še p. i. g. g.: Bl. Hrovath, L. pl. Gariboldi, M. Kuster, J. Sima, J. Eppich, M. Wurner. Ti g. g. imenujejo terditev gsp. dr. Zarnike hudovoljno izumenje (böswillige Erfindung?).

— Da bi bili vsi gospodje, katere beremo v »Schlztg.« ravno s temi besedami ta protest podpisali, zelo dvomimo. Tukaj je tudi mogoče: 1. da so namreč nekateri gospodje izrekli, da jih nihče ni silil pri glasovanji, — kar je v nekakem oziru čisto resnično; 2. da so nekateri, izrekli, da so z vsem zadovoljni, kar se v njih imenu zapiše. »Novice« pa k temu tako-le pišejo: Kdor pozna veči del naših učiteljev, ki so po vsem (?) reveži (!), bo vedel, kako takemu revežu tesno prihaja, če vidi pred sabo kakega nadzornika, kako se boji, da ne bi se mu zameril niti z besedo niti z dejanjem, kajti dobro mu je znano, da imajo ti gospodje za vsako opozicijo kaj dober spomin. Terorizira se pa ne le z besedo, marveč tudi z migljejem, hudim pogledom in z enakimi znanimi domačimi pripomočki. Kdor si upa toraj terdit, da učitelji pri deželni solski konferenci niso bili strahovani ali terorizirani, temu se po vsi pravici sme vsak y zobe smejati. In protest, ki se na ta način s podpisi polni, ali ni zopet teroriziranje učiteljev? Kajti kateri bo imel pogum ne podpisati ga, če mu ga pošljejo glave »Lehrervereina«?

— **„Učit. Tovariš“** bode prihodnje leto zopet izhajal, kakor letos. Vsem g. g. učiteljem in neučiteljem, iz vseh slovenskih pokrajin, ki so nas dosihmal podpivali z naročnino in s dopisi, vljudno se zahvaljujemo, zaupljivo pričakovaje njihove prijazne pripomoči in podpore tudi prihodnje, kajti ravno sedaj se nam zdi naj manj vgodni čas, da bi odstopali in popuščali pot, katero je „Uč. Tov.“ nastopil. 1861. *Obsirneje o tem prihodnjie.*

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na Irazredni ljudski šoli v Gorjah učit. služba l. p. 400 gl. in prosto stanovanje; na Irazredni ljudski šoli v Zaspah učit. služba l. p. 400 gl. in prosto stanovanje. Prošnje okrajnemu šl. svetu v Radovljici do 12. decembra. Na Iraz. lj. šoli v Borovnici (Franzendorf), ok. ljublj., učit. služba l. p. 500 gl. in prosto stanovanje. Prošnje krajnemu šl. svetu v 6 tednih. Na 2raz. lj. šoli na Verhniki 2. učiteljska služba (stalno) l. p. 450 gl. Prošnje krajnemu šl. svetu na Verhniki v 6 tednih.

Premembe pri učiteljstvu.

Janez Pezdič iz Koroške Bele postane učitelj na 4razredni lj. šoli v Kranji, službo tam dobi tudi g. Maks Ivanetič. G. Valentin Krek gre iz Komenda pri Kamniku v Toplice. Sprašani učit. kandidatje dobé službe začasno: g. Lorenc Letnar v Cerkljah, g. Janez Rihteršič na Kopanji, g. France Ribnikar v Ribnici.

Današnjemu listu je pridjan „Kazavec“ št. 3, 4 strani.